

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

การสร้างภาพยนตร์ทดลองตามแนวคิดหลังสตรีนิยม

ผู้เขียน

นางสาวมณีกาญจน์ ไชยนนท์

ปริญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สื่อศิลปะและการออกแบบสื่อ)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์สมเกียรติ ตั้งนโม ประธานกรรมการ
อาจารย์ทัศนัย เศรษฐเสรี กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาระบบการสร้างภาพยนตร์ทดลองตามแนวคิดหลังสตรีนิยมมีวัตถุประสงค์อยู่ 3 ประการ คือ (1) เพื่อทดลองสร้างความหมายเกี่ยวกับผู้หญิง (2) ศึกษาเกี่ยวกับผู้หญิงที่ปรากฏอยู่ภายใต้การใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางเงื่อนไขต่างๆ ภายใต้บริบทของสังคมไทยที่จำกัดสร้างขอบเขตและความเหลื่อมล้ำให้แก่เพศหญิง และ (3) เพื่อเปิดพื้นที่ในการครอบครองความหมายที่หลากหลายของผู้หญิง โดยภาพยนตร์ทดลองชุดนี้ประกอบด้วย 7 ชิ้น (Fragments) ได้แก่ Fragment 1: อารัมภบท Fragment 2: กับดักของโศกนาฏกรรมในอุดมคติและประสบการณ์ความเป็นหญิง Fragment 3: ฉันคือฉันบวกฉันไม่เท่ากับฉัน Fragment 4: ที่ต้องฝ่าฝืนและการต่อต้าน Fragment 5: ทำที่[ทาง]ของ[หลัง]สตรีนิยม Fragment 6: เซ็กซ์/ลูกชาย/แม่/พูดว่า/เตียงนอน/การทำอาหาร/สิ่งที่อยู่เหนือศีรษะ/บ้าน Fragment 7: การทำลายล้างคืองานของเรา[กันเถอะ]ซึ่งวิธีการศึกษาเป็นแบบประยุกต์แนวคิดและทฤษฎีหลังสตรีนิยมและสตรีนิยมหลังสมัยใหม่มาทดลองสร้างเป็นสื่อภาพยนตร์ในการสื่อความหมายเกี่ยวกับผู้หญิงโดยใช้สัญลักษณ์และการผสมผสานทางภาพและเสียง จากนั้นให้ผู้ชมพิจารณาภาพยนตร์และตอบคำถามในเชิงลึก และทำการวิเคราะห์ความหมายจากผู้สร้างอีกครั้ง เพื่อนำไปพัฒนาและผลิตเป็นสื่อภาพยนตร์ในขั้นตอนสุดท้ายอีกครั้งหนึ่ง

ผลการศึกษาพบว่า ภาพยนตร์ทดลองชุดนี้สามารถทำหน้าที่ในการเล่าเรื่องให้ผู้ชมได้อย่างครบถ้วนทั้ง 4 ประการ ได้แก่ (1)หน้าที่ในการเล่าเรื่อง (2)หน้าที่ทางอารมณ์ (3)หน้าที่ทางความคิด และ(4)หน้าที่ในการสร้างความตื่นตาตื่นใจ เนื่องจากวัตถุประสงค์ในการสร้างที่ต้องการเปิดพื้นที่ว่างในการตีความที่แตกต่างกัน จึงทำให้ผู้ชมบางส่วนเบี่ยงเบนความสนใจไปยังแนวทางอื่นๆ ที่หลากหลาย อันเป็นแนวทางที่เฉพาะตัวและตามภูมิหลังของประสบการณ์ในการชมภาพยนตร์ของแต่ละท่านแตกต่างกันไป ทำให้การชมภาพยนตร์ชุดนี้ขาดจุดสนใจร่วมของผู้ชมและการปะติดปะต่อของเนื้อหาในส่วนต่างๆ ที่ไม่ได้เป็นไปตามขนบของภาพยนตร์ทั่วไป จึงเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ภาพยนตร์ชุดนี้ ไม่สามารถสร้างคำอธิบายความหมายของคำว่าหลังสตรีนิยมที่ชัดเจน แต่เป็นการแสดงถึงสถานการณ์หรือปรากฏการณ์ความเป็นหลังสตรีนิยมภายใต้วิถีของสังคมไทย

สิ่งที่น่าสนใจในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ คือ หลังจากที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และตีความหมายสัญลักษณ์ของผู้สร้างอีกครั้ง ทำให้ผู้วิจัยซึ่งเป็นทั้งฐานะผู้สร้างได้บรรลุถึงความเข้าใจในตนเอง อันเกี่ยวกับความปรารถนาและความเก็บบททางเพศที่ถูกซ่อนเอาไว้ โดยปรากฏออกมาผ่านทางสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ผู้สร้างนำมาใช้ในการเล่าเรื่องอย่างไม่รู้ตัว และแม้ว่าผลจากการทำวิจัยในครั้งนี้ไม่ได้รับการตอบรับจากผู้ชมเท่าที่ควรในแง่ของการเล่าเรื่อง ซึ่งอาจจะเป็นอีกภาพสะท้อนหนึ่งของสังคมไทยต่อแนวความคิดสตรีนิยมที่ยังจำกัดอยู่แค่ในแวดวงการศึกษาและตกอยู่ภายใต้ระบบของปีศาจไทย แต่อย่างไรก็ตามผลการทดลองที่สำริดผลกลับตกลับมาอยู่กับตัวผู้สร้างเอง โดยภาพยนตร์เป็นเสมือนกุญแจเปิดประตูที่ไขความรู้สึกเก็บบททางเพศเอาไว้ ให้ได้เผยออกมาซึ่งหากนำผลที่ได้จากการศึกษาในส่วนนี้ ไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการศึกษาถึงประเด็นการเก็บบทต่าง ๆ ที่ถูกกดทับไว้ในระดับจิตใต้สำนึก โดยแสดงออกมาทางภาษาภาพ อาจจะนำมาซึ่งการค้นพบลักษณะของขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อปลดปล่อยสิ่งที่ถูกกดทับของผู้หญิงรูปแบบใหม่ ซึ่งสามารถคุกคามระบบการควบคุมความหมายที่สร้างโดยระบบปีศาจไทยให้กับผู้หญิงได้อีกวิธีหนึ่ง ทั้งนี้ผู้วิจัยหวังว่าจะเป็นประโยชน์กับผู้ที่สนใจศึกษาสัญวิทยาจากสื่อภาพยนตร์ อันจะนำไปสู่การเปิดกว้างทางความคิดให้แก่ผู้ที่สนใจในประเด็นอื่นๆ ต่อไป

Thesis Title The Creation of Experimental Film Based on the Post-Feminist Perspective

Author Ms. Maneekan Chainon

Degree Master of Arts (Media Arts and Design)

Thesis Advisory Committee Assoc. Prof. Somkiat Tangnamo Chairperson

Lect. Thasnai Sethaseree Member

ABSTRACT

The objectives of this study, “ The Creation of Experimental Film Based on the Post-feminist Perspective” were to produce the meaning and interpret the woman image, to interpret the woman image on different daily circumstances under limited condition and inequality to Thai female and to open space for exchange understanding in order to stimulus various interpretations.

Research methods include literature review and deep interviews through 7 film fragments with

Chiang Mai audiences. (1) Prologue (2) Tragedienne: A Piece of woman Utopia (3) Self-Made: The Identity and the Imagination (4) Living & Fighting Worldly (5) Pos(t)e -feminist: The world

is mine (6) Sex Son Mom Said Bed Cook Hood House (7) World War III: Do It Yourself (DIY)

The film was conducted by applied concepts and theories of Post-Feminist and Postmodern Feminism representing the meaning of woman through signs and combination of sound and

image. The data was analyzed to develop for final film.

The results of the study found the film could completely communicate 4 functions of film which are narrative function, emotional function, intellectual function and spectacle function. According to purpose of the study which the researcher wanted the audiences to have varied interpretations, this caused audience miss leading to different opinions. These elements diverted audience attention to a variety of explanations according to each one's background knowledge and experiences. By all above reasons made interviewers neglect the film linkage as this film was not follow the film making structure. This was another reason why this film was not explaining the meaning of Post-Feminist but it showed the evidence or phenomena of Post-Feminist under Thai contemporary ways of life.

The finding showed the self-realization stage of researcher and film maker. The finding could not meet up audiences satisfaction in terms of narration, which was the reflection of the education in Thai society that created by patriarchy, however the success felt on film maker oneself. This was the key to reveal the stage of sex repression. This process might lead to the discovery of new movement features to release the underlying pressure on woman which could threaten a controlled meaning system created by patriarchy.

Based on the study's result the researcher recommends applying other types of repression through using image language. The expectation of the finding is for academics in terms of semiology from film aiming to open-end explanations.